

Т. Франко

Страйк
чи бойкот?

І. Франко

Страйк чи бойкот?

Львів

1896.

(80)

9007/4 002
ХЛОПСЬКА БІБЛІОТЕКА.

I.

СТРАЙК ЧИ БОЙКОТ?

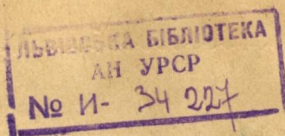
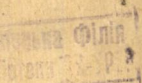

Ціна 2 кр.

ЛЬВІВ, 1896.

Накладом редакції „Громадського Голосу“.

З друкарні Народної Станіслава Манецкого і Спілки
(Готель Жоржа).

60245

Се що за якісь дідьчі слова? запитаєте. А то цікаво, що по селах починають сі слова геть літати. Нас запитували селяне з різних сторін, особливо такі, що читають газети, щоб ми їм вияснили, що значать ті слова, а тепер наскочила така справа, що мусимо се зробити. Ті наші люде, що живуть близько більших міст: Львова, Перемишля, Коломийі, мали вже кілька разів нагоду чути, що в тих містах такі а такі робітники „страйкують“. Їм же й вияснено, що се слово значить. Стірайк, то слово англійське, а значить тільки, що змова. Всі робітники якогось ремесла, коли їм якась недогода, праці за багато, плати за мало, або що, змовляють ся: не підемо до роботи доти, доки нам не буде полекші. Вони виповідають в приписанім часі роботу майстрам та фабрикантам, старають ся о який такий фонд, щоби було з чого вижити в часі безробіття, а в умовленім дни всі перестають робити. Певна річ, тяжко робітникам бути без зарібку, але погано й майстрам та фабрикантам: приходить ся або спроваджувати робітників з інших міст, або, коли й тамті в змові, замикати варстати і фабрики і чекати, аж робітники виголоднівши ся самі прийдуть

Ф I
C-830 1260

до них назад, або таки сповнювати робітницькі жаданя. Часто буває, що страйки, особливо великі, де в змові є 10, 20 або й 100 і 500 тисяч робітників, кінчать ся користно для робітників, та нераз робітники, особливо там, де страйк не був добре підготований, або був штучно викликаний, подають ся перші. Щож, війна, то війна, або виграти, або програти. А страйки, то така теперішня війна між бідними і багатими.

Наші люде, селяне, довідавши ся про такий спосіб войованя, нераз запитували нас, чи не можна би того способу ужити і по селах. Та ми поперед усього питаємо: против кого? В місті робітники займають положене троха подібне (не зовсім!), як на селі наймити у господаря. Ну, як би всі наймити застрайкували, то що би з того вийшло? Хлопські господарства через те би не стали, бо господар робить у полі і дома й сам те саме, що наймит, а тільки наймити стратили би службу. А вживати страйку до боротьби з дворами також ні на що би не здало ся. бо застрайкує одно село, то пан спровадить собі слуг і робітників з другого села і справа скінчена.

Та ось найшла ся якась душа, що радить нашим людам інший спосіб боротьби. Нам прислали з кількох сел із одного підгірського повіту відписи листу, що там, видно, дуже пильно читає ся і велике зробив вражіне. Один із наших людей, присилаючи нам відпис, пише нам ось що:

„У нас тепер люде ні про що не говорять, як тільки про бойкот. Вичитали се слово з листу одного Англічанина чи Ірляндця, що тут недалеко через кілька літ при копальни нафти був за вертача, і вивчивши ся говорити по нашому, часто сходив ся з нашими людьми, розмовляв з ними, придивляв ся їйх біді і завжди тільки плював та буркотів: „капустяні голови!“ коли йому люде говорили про те, як їйх пани та жида визискують. Називали його Джоном. Добрий був робітник, та не знати для чого розпив ся дуже, то його й відправили зі служби. Опинив ся бідачиско як на леду, хотів вертати до свого краю, та не мав за що. От він удав ся до своїх знайомих хлопів і ті справді зложили ся по пару ринських і дали йому на дорогу. „Беру в позику“ — сказав Джон, — „бо дарунку від таких жебраків як ви не візьму“. „Ну, ну, говорити своє“, — думали наші люде, — „раді ми бачити, коли ти нам віддаси ті гроші“.

„Джон поїхав, а отсе недавно приходять по почті гроші, а з ними й лист від него, писаний польськими буквами і ломаною руциною. Люде носять ся з тим листом як зі свяченим яйцем, читають його на хрестинах, на празниках, по ярмарках, переписують собі, сміють ся, а дехто може й на вус дещо мотає. Посилаю вам єго відпис, робіть з ним, що знаєте“.

Переписавши сей лист п'яного Ірляндця на наші букви та підправивши троха мову ми друкуємо його тут і з гори перепрашаємо вас, панове громада, коли він де в чім для

вас образливий. Сказано, чужий чоловік пише, що видів наочно, як ви живете і бідуєте і при тім собі своє думав Цікаво послухати!

„Капустяні голови! Ось вам ваші жебрацькі гроші, щоб ви не говорили, що вас Джон ошукав. Джон не, але не ошукує нікого. Джон не, але знає що робить, а вам усе одно скаже, що ви дурні. Бував я широко по світі, але присягаю вам, що такого дурного народа не бачив, як ви. І ви ще смієте жалувати ся, що вас пани і жиди тиснуть? Ой, як би я був паном, я би вас не так тис! Ви би у мене почули, що то значить шрубстак. Та може би вам тоді засвітало в ваших капустяних головах, що на те пан Біг біду дає, щоби з нею воювати. Ви би мене запитали ся, як ми в Ірляндії з нашими панами воювали. То не такі добродушні пани, як ваші, ні! То пани на цілу губу, що мають мільйони, а рахують кожний цент. А ми й їм уміли доїхати кінця. Та що вам говорити, як ми воювали, ви того навіть не зрозумієте. Шкода чобіт. У нас бувало як котрий пан надто вже нелюдський, дре людей, викидає з хат (хлопи у нас не мали ані своєї землі, ані своїх хат, а все в арендованих жили), підвищує ціну аренди, то люде терплять, терплять, а далі пустять від фільварку до фільварку одно маленьке слівце: бойкот! Пан сидить собі в своїм дворі і нічого не знає, глядить з ганку на безконечні лани пшениці і чекає, поки вона досягне. І хлопи собіж чекають, та помаленьку листи пишуть то до Дубліна, то до Лон-

дону, то до Америки, де живуть багаті Ірландці, стягають собі запомогу, а також розсилають вісти довкола, що на того і того пана наложено бойкот. Ті вже знають, що се значить, і тихо-ша. Надходить день жнив, пшениця достигла, пан розсилає своїх завідателів по хлопах, щоби ставили ся на другий день до жнива. Розуміє ся, у нас серпами не жнуть, а машинами. Настає означене рано, пан встає досьвіта, зазирає до вікна, чи погода — Богу дякувати, небо чисте! Лягає ще троха спати, та за хвилю знов підбігає до вікна і визирає, чи йдуть робітники? Що за диво, робітників нема! Пан починає злостити ся, кличе завідателя, чи він дав знати робітникам? — „Дав.“ — „А що казали. прийдуть? — „Нічого не казали, та певно прийдуть, бо жниво, се їх головний заробок.“ Чекає пан. Минає мінута за мінutoю — нема робітників. Минає година — нема нікого. Сідає пан на коня, йде до одної ферми. „Джон, чому не виходите до роботи?“ — „Не можу, містер нога болить“. А сам здоровісенький. Йде пан до другої ферми: „Джек, чому не йдете до роботи?“ — „Не можу, пане, у мене самого робота“. А сам сидить та на сонічку вигріває ся. У вас би пан такого хлопа певно зараз нагайкою по плечах скропив, ну, та у нас він знає, що то не хлоп, а чоловік — і має морес. Злить ся, аж пінить ся, та йде далі. Але третій, четвертий і пятий і десятий відповідає йому те саме: „не можу, не піду, не хочу“. Пан починає грозити, що всіх викине з ґрунту і з

хат, бо вони на его ґрунті сидять. — „Щож, викидай. Пропадемо, а робити не підемо.“

„А дехто на сміх каже: „Добре, пане, прийдемо до роботи, але аж за два тижні“. А у него за два тижні пшениця вся з колося висипле ся. У него кожний день дорогий! Кидаєть ся пан до сусідніх сел, до сусідніх маєтків — там спокій. Там люде роблять на панськім лані, свистять машини, лопотять колеса, дим курить ся по полю, пшеницю як золотоносять міхами до складу. І ціна не висша як звичайно. Люде з его маєтку йдуть сюди на заробок, а до него ніхто і за подвійну ціну не хоче йти. Бігає чоловік, мов окропом опарений, розпитує, що то все значить? Чому до него не йдуть робити? „Не хочемо пане! На вас бойкот покладено. Ось вам уся справа.“ Коли наш пан почує те слово „бойкот“, то се так йому любо, як коли би його живцем у яму клали. Він знає, що пропав, що в часі жнив не буде мав робітника, хіба би хотів його спроваджувати з Англії. Хоч сам ставай до машини та роби в полі, або хоч зараз маєток продавай! А перетримає ті одні жнива — на другий рік буде те саме і то вже не в самі жнива. Бойкот висить над ним як сокира над головою. Коли тільки яка пильна робота в полі — хлопцi бух! Бойкотують його. У других роблять, і дешево роблять, а у него за жадні гроші ніхто не буде робити. Як би ви знали, капустияні голови, яких твердих панів ми таким способом укуськали! І то не тільки на деришкір добрий спосіб. Найно би пан стрібував нам щось у політиці бороздити,

34.227
I
Фс-830

силувати людей до голосованя по своєму наказу, або що! Раз його збойкотувати, раз утратив жнива, — ого, вже на другий раз йому відхотіло ся.

„Та на що я вам се говорю? Певно не на те, щоб ви собі з того брали приклад. Куди кудому до заяця. Куди вам, капустяним головам, до Ірляндців! Ми багато терпіли, певно не менше від вас, а нас біда таки чогось навчила, а вас не навчила нічогосінько. Адже я певний, що як би ви пустили ся на соту часть того, що ми, а староста вислав би до вас не комісаря, а тільки возьного, то ви би смирененько поклонили ся йому і самі би признали, що то бунт і вказалиб на того, хто вас підбунтував, ще й зловитиб його помогли. О, я вас добре знаю! Ви боягузи, от що. І що найсмійшійше, ви є так, як той голий, що вічно бойіть ся, щоб его не обдерли. Я вам пишу на те, щоб ви знали, як люде борють ся за своє право, але та боротьба не для вас. Ви терпіть, а як вам терпцю не стане, то тікайте до Бразилії на зломану голову. Бувайте здорові і держіть ся в теплі! Ваш Джон“.

Наш прихильник питає нас, що ми думаємо про сей лист? Нам здає ся, що Ірляндець має рацію. Сей спосіб боротьби не для нас, бо у нас нема до сего ґрунту. Зрештою ми занадто мало знаємо наші сільські відносини і для того ми друкуємо сей лист. Подумайте над ним, панове громада, і скажіть своє слово.

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР

602ф

34.227

$\varphi \frac{\overline{I}}{c-830}$

и 34.227
Ф $\frac{1}{c-830}$

Л. Франко
Страйк
чи бойкот?